Saeimas 26.03.2009. sēdes stenogramma

...LP1120_2

Godātie kolēģi! Sākam izskatīt sadaļu „Likumprojektu izskatīšana". Šajā sadaļā pirmais ir likumprojekts **„Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē"** izskatīšanai otrajā lasījumā. Saskaņā ar Saeimas kārtības rulli mums pirms šā likumprojekta izskatīšanas ir jāveic kvoruma reģistrācija. Reģistrācija tātad notiek, uz balsošanas iekārtām nospiežot pogu zem uzraksta „Reģistrācija", un par to, ka jūs esat piereģistrēti, liecina tas, ka iedegas visas trīs gaismas diodes zem pogām „Par", „Pret" un „Atturas".

Lūdzu zvanu reģistrācijai! Lūdzu reģistrācijas režīmu! Lūdzu rezultātu! Ir reģistrējušies 82 deputāti. Tātad kvorums mums ir.

Juridiskās komisijas vārdā - deputāte Vineta Muižniece.

V.Muižniece (Tautas partijas frakcija).

Godātie kolēģi! Strādājam ar dokumentu, kura reģistrācijas numurs 1120, - ar likumprojektu „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē", kas sagatavots otrajam lasījumam.

Juridiskā komisija pirms otrā lasījuma ir saņēmusi četrus priekšlikumus, kurus savā sēdē ļoti rūpīgi izvērtēja. Un man jāsaka, ka neviens no priekšlikumiem komisijā nav guvis atbalstu un ka likumprojektā, kāds tas tika sagatavots Juridiskajā komisijā pirmajam lasījumam, komisija neuzskatīja par nepieciešamu mainīt nevienu vārdu. Es ceru, ka Juridiskās komisijas viedoklis tiks atbalstīts arī Saeimas sēdē.

1.priekšlikumu ir iesniegusi Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcija. Komisija šo priekšlikumu rūpīgi izvērtēja, un priekšlikums atbalstu nav guvis. *(No zāles dep. A.Bērziņš (LPP/LC): „Skumji!")*

Sēdes vadītājs. Sākam debates.

Vārds debatēs deputātei Ilmai Čepānei.

I.Čepāne (partijas „Pilsoniskā Savienība" frakcija).

Godātie kolēģi! Ja mēs izvērtējam 1. un 2.priekšlikumu, tad varam redzēt, ka Juridiskās komisijas iesniegtais priekšlikums ir kompromisa variants. Arī „Pilsoniskā Savienība" sākotnēji, piekrītot Valsts prezidenta izveidotās Konstitucionālo tiesību komisijas viedoklim, uzskatīja, ka par atskaites punktu kvorumam šajā gadījumā varētu kalpot puse no iepriekšējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos skaita. Par šādu kvorumu savulaik bija sprieduši arī Satversmes tēvi, uz kuriem mums visiem tā ļoti patīk atsaukties, taču viņu centieniem vispārzināmie 1934.gada notikumi pārvilka svītru. Mēs panācām pretī un piekritām šīm divām trešdaļām, kāds pašlaik ir Juridiskās komisijas viedoklis.

Ikviens konstitucionālo tiesību eksperts jums pateiks, ka nav absolūti nekāda pamata par atskaites punktu ņemt visu balsstiesīgo skaitu, nevis pēdējās vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaitu. Kāpēc? Tāpēc, ka šāda prasība kļūtu par deklaratīvu normu. Tā ir nesamērīgi augsta! Piemēram, pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījās gandrīz 61 procents no balsstiesīgajiem vēlētājiem, un atbilstoši Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" piedāvātajam variantam par Saeimas atlaišanu tādā gadījumā būtu jānobalso gandrīz visiem tiem, kas Saeimu ir ievēlējuši.

Mēs piekrītam Konstitucionālo tiesību komisijas ekspertu viedoklim, ka, lai nodrošinātu patiesu un piemērojamu Saeimas priekšlaicīgu vēlēšanu mehānisma darbību, ir jāpanāk līdzsvars starp šā jautājuma nozīmīgumu, kas prasa vēlētāju augstu līdzdalības pakāpi, un nosacījumiem, kas nepadarītu Saeimas atlaišanas tiesības tikai teorētiskas un dzīvē neīstenojamas.

Paldies jums par uzmanību. Es lūdzu neatbalstīt šo 1.priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātei Inesei Šleserei.

I.Šlesere (LPP/LC frakcija).

Augsti godātais Prezidij! Godātie kolēģi! Jā, patiešām jautājums par kvorumu Saeimā ir izraisījis vislielākās debates, bet es vēlētos motivēt mūsu partijas priekšlikumu... mūsu frakcijas priekšlikumu un sākumā stingri paust to viedokli, ko mūsu partija pauda jau augustā - pirms referenduma, ka tautai ir jādod tiesības atsaukt Saeimu. Taču, lai novērstu populismu un manipulācijas ar tautas jau izteikto gribu, demokrātiskās vēlēšanās ievēlot Saeimu, mēs uzskatām, ka, lai tautas nobalsošanā nodotā pilsoņu kopuma iniciatīva par Saeimas atlaišanu stātos spēkā, tā ir jāatbalsta vismaz pusei no visiem balsstiesīgajiem. Un tāpat kā Čepānes kundze, arī mēs un citi eksperti… visi vēlas atsaukties uz Satversmes tēvu teikto, un arī es šeit vēlētos pieminēt Kārļa Dišlera savā laikā rakstīto, kurš jau 1923.gadā ir meklējis kvoruma tiesisko pamatu un savā darbā „Par kvorumu tautas nobalsošanā" uzsvēris, ka kvorumam tautas nobalsošanā ir racionāls pamats. Tā ir tautas gribas pareizas izteiksmes nodrošināšana. Jo katrā tautas nobalsošanā (es citēju) „izteicas pilsoņu kopuma, respektīvi, tautas pašas, griba, un, jo vairāk balsstiesīgo pilsoņu piedalās nobalsošanā, jo pilnīgāk izteicas tautas griba". Turpat viņš turpina, ka vispilnīgāk tautas griba izteiktos tad, ja visi balsstiesīgie pilsoņi piedalītos balsošanā. Turpretī, ja piedalījušos skaits ir neliels, tad rodas jautājums - vai tādas balsošanas rezultātā izteikusies tautas griba patiešām ir īsta tautas griba. Kvorumam ir racionāls pamats. Un tautas patiesas gribas izteiksmes nodrošināšanas nolūkā kvorums būtu vēlams visiem tautas nobalsošanas veidiem.

Šeit diskusijās mēs uzsvērām to, ka pastāv dažāda veida tautas nobalsošanas. Iespējams, ir arī tādas, kur kvorums vispār netiek prasīts un jautājums tiek izšķirts, balsojot piedalījušos vairākumam. Tie var būt visdažādākie referendumi par sabiedrībai ne tik būtiskiem un fundamentāliem jautājumiem. Taču tad, ja balsošana notiek par tautas priekšstāvības jau pieņemtu lēmumu (tāds ir arī šis gadījums), lai šo lēmumu pārbalsotu, lai atņemtu tam spēku, tautas nobalsošanā ir jāpiedalās balsstiesīgo pilsoņu vairākumam. Šeit, es domāju, ir vietā pieminēt arī citu valstu

pieredzi. Un, kolēģi, es domāju, ka jūs visi esat lasījuši Konstitucionālo tiesību komisijas atzinumu un esat informēti par to, ka tautas tiesības rosināt Saeimas atsaukšanu ir ārkārtīgi rets mehānisms. Šādas tiesības tautai ir paredzētas tikai Lihtenšteinā, kas ir parlamentāra monarhija, un četrās Vācijas federālajās zemēs, turklāt divās no šīm zemēm nepieciešamais atbalsts parlamenta atlaišanai ir vismaz puse no visiem balsstiesīgajiem. Būtiski ir arī tas, ka šajās valstīs, kur šādas tiesības ir paredzētas, tās ne reizi nav tikušas izmantotas.

Neskatoties uz citu valstu pieredzi, mēs esam izšķīrušies pieņemt tādu lēmumu… Respektējot Latvijas tautas jau pausto gribu, mēs esam pieņēmuši lēmumu dot tautai, noteiktam pilsoņu kopumam, tiesības ierosināt Saeimas atsaukšanu. Un tā ir ārkārtīgi liela atbildība - pieņemt tādu lēmumu, kas nodrošina valsts stabilitāti, maksimāli novēršot savstarpējos konfliktus un veicinot visu valsts varas atzaru saskaņotu darbību.

Viens ļoti būtisks aspekts, kurš būtu jāpiemin un kuru es vēlos šodien pieminēt, ir jautājums par pilsoņu līdzatbildību un līdzdalību. Mēs vēlamies un ir nepieciešams veicināt Latvijas pilsoņu līdzatbildību un līdzdalību valsts politikas veidošanā, lai nodrošinātu pilnīgu tautas gribas izteikumu un Satversmes grozījumu tiesiskumu. Jo publisko tiesību laukā tiesības un pienākumi parasti ir cieši apvienoti. Tā tas ir arī šeit - piedalīties tautas nobalsošanā nozīmē reizē realizēt savu subjektīvo pilsoņa tiesību un izpildīt pilsoņa pienākumu. Veicinot Latvijas pilsoņu līdzatbildību un līdzdalību valsts politikas veidošanā, ļoti iespējama ir tāda situācija, kāda tā bija, piemēram, 5.Saeimas vēlēšanās, kad divas trešdaļas no vēlēšanās piedalījušos skaita bija vairāk nekā puse no visiem balsstiesīgajiem. Vēlētāju aktivitātei pieaugot, ir iespējama tāda situācija, ka divas trešdaļas no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos skaita ir augstāks slieksnis nekā puse no visiem balsstiesīgajiem.

Tāpēc arī mūsu partija atbalstīja Juridiskās komisijas izstrādāto un vairākuma atbalstīto redakciju - kompromisa variantu, kas tika pieņemts pirmajā lasījumā. Mēs nekādā ziņā nevēlamies būt par šķēršli šo grozījumu pieņemšanai, kas dotu tautai - vienai desmitajai daļai vēlētāju - tiesības ierosināt Saeimas atsaukšanu, bet, ņemot vērā visu iepriekš minēto, mēs uzskatām par savu pienākumu aizstāvēt to principu, kas, pēc mūsu pārliecības… to nepieciešamo kvorumu, kas vistiešāk atbilst demokrātiskas iekārtas principam.

Paldies, kolēģi, un mēs ceram uz jūsu izpratni!

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Jakovam Plineram.

J.Pliners (PCTVL frakcija).

Cienījamais Prezidij! Godātie deputāti! LPP/LC frakcijai un PCTVL frakcijai ir pilnīgi pretēji priekšlikumi attiecībā uz kvorumu, kas būtu pietiekams, lai pieņemtu lēmumu par Saeimas atlaišanu.

LPP/LC frakcija uzstāj, ka kvorumam ir jābūt pusei no balsstiesīgajiem - tātad 725 tūkstošiem. Likumprojekts, kas tika pieņemts pirmajā lasījumā, piedāvā noteikt

kvorumu, kas būtu divas trešdaļas no iepriekšējās Saeimas vēlēšanās balsojušajiem pilsoņiem, - 600 tūkstoši. Tieši tik, cik cilvēku bija nobalsojuši 2.augustā referendumā.

PCTVL frakcija uzstāj, lai tiktu pieņemts kvorums, kas sastāda pusi no iepriekšējās Saeimas vēlēšanās balsojušajiem pilsoņiem, - 450 tūkstoši.

Par labu PCTVL priekšlikumam un pret LPP/LC priekšlikumu varētu izteikt šādus argumentus. Pirmām kārtām Eiropā jau ir valstis un reģioni, kuru konstitūcijas paredz parlamenta atlaišanu tautas balsojuma rezultātā: Šveice, Lihtenšteina un četri Vācijas landtāgi. Piecos no sešiem minētajiem gadījumiem ir nepieciešams vienkāršs balsu vairākums - tātad pat mazāk balsu par PCTVL frakcijas piedāvājumu.

Bez tam nevar ignorēt to faktu, ka jau tagad saskaņā ar Satversmes 48.pantu Saeimas atlaišanai pēc Valsts prezidenta iniciatīvas nav paredzēts vispār nekāds speciāls kvorums. Saeima tiek atlaista pat tajā gadījumā, ja pēc Valsts prezidenta aicinājuma uz referendumu ieradīsies kaut vai viens vēlētājs un nobalsos „par".

Jau tagad mūsu Satversme paredz ar vienkāršu balsu vairākumu pieņemt tādu svarīgu lēmumu kā Latvijas dalība Eiropas Savienībā.

PCTVL aicina pievērst uzmanību arī tam faktam, ka grozījumi, kas pēc būtības ir identiski piedāvātajiem, jau tika atbalstīti otrajā lasījumā 1934.gadā - 4.Saeimas laikā. Jau tad parlaments meklēja izeju no konstitucionālās krīzes, taču diemžēl Kārlis Ulmanis, veicot valsts apvērsumu, nedeva iespēju realizēt šo demokrātisko un loģisko soli.

Pēc visa iepriekš izklāstītā būtu lieki uzsvērt, ka kvorums, kas sastāda 450 tūkstošus balsu, nebūt nav mazs. Tas ir gandrīz tikpat liels, cik vēlētāju pēdējās vēlēšanās bija balsojuši par Tautas partiju, Zaļo un Zemnieku savienību un „Jauno laiku" kopumā. Lai visu šo partiju vēlētāji apvienotos un kopīgiem spēkiem atstādinātu Saeimu, viņus vajag ļoti stipri sakaitināt.

Starp citu, cienījamā deputāta Ābiķa kunga ievērībai, kurš agrāk bija paudis pieņēmumu, ka Saeimu it kā varētu atstādināt arī bez latviešu vēlētāju balsīm: „Saskaņas Centrs" un PCTVL kopā saņēma tikai 40 procentus balsu no mūsu piedāvātā balsu skaita, kas ir nepieciešams, lai atstādinātu Saeimu. Mums saka, ka pirmajā lasījumā nobalsotais variants, kur kvorums ir divas trešdaļas no iepriekšējās Saeimas vēlēšanās balsojušajiem pilsoņiem, ir sava veida kompromiss. Jā, tas patiesi tā ir, tas ir kompromiss starp šobrīd Saeimā pārstāvētajiem politiskajiem spēkiem, kas ir panākts zem spiediena no Valsts prezidenta un tautas puses.

Taču Satversme tiek grozīta uz ilgu laiku, un mūsu pēcnācējiem, kuri uzlūkos šo savādo skaitli - divas trešdaļas -, būs ļoti grūti mūs saprast. Aicinu noraidīt 1.priekšlikumu - LPP/LC frakcijas priekšlikumu - un atbalstīt PCTVL frakcijas priekšlikumu - 2.priekšlikumu.

Paldies. *(No zāles dep. J.Dobelis: „Beigsim šīs sarunas!")*

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Andrim Bērziņam no Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas.

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Godātais Prezidij! Godātie kolēģi! Kā jau deputāte Inese Šlesere teica, Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcija atbalsta tautas tiesības atlaist Saeimu un atbalsta šādas normas iekļaušanu Satversmē, taču mūsu jautājums ir par to - ar kādu kvorumu?

Godājamie kolēģi, mēs pārstāvam viedokli, ka Juridiskās komisijas piedāvātais un pirmajā lasījumā Saeimā nobalsotais kvorums pēc savas būtības ir prettiesisks, neatbilst Satversmes burtam un garam un ir vērtējams kā izdabāšana šābrīža sabiedriskajai domai, nevis rūpēm par tiesiskuma nostiprināšanu valstī.

Kāpēc es uzdrošinos tā apgalvot? Ir vairāki iemesli. Nu, pirmkārt, tāpēc, ka par šo kvorumu nav bijusi neviena nopietna akadēmiska diskusija, neviens nav runājis par kvoruma tiesisko pamatojumu. Arī Valsts prezidenta izveidotās Konstitucionālo tiesību komisijas secinājumos… Komisija ir atradusi tādu īpatnu veidu, kā apiet kvoruma tiesiskumu, un ir ieviesusi savā ziņojumā jaunu terminu - „taisnīgs līdzsvars". Par tiesiskumu - ne vārda!

Otrkārt, tāpēc, ka Juridiskā komisija, pēc mūsu domām, ir atkāpusies no Satversmes tēva Kārļa Dišlera dotā kvoruma izpratnes skaidrojuma. Par kvoruma tiesiskumu viņš ir teicis tā: par kvorumu tautas nobalsošanā ir jāatzīst likumā noteikta daļa vai skaits balsstiesīgo pilsoņu, kuru piedalīšanās tautas nobalsošanā ir nepieciešama, lai šī balsošana būtu izšķiroša jeb tiesiski derīga.

Kolēģi! Atslēgvārdi ir „tiesiski derīgs", un šiem atslēgvārdiem būtu jābūt galvenajiem vārdiem. Nevis Konstitucionālo tiesību komisijā lietotais jaunais termins „taisnīgs līdzsvars", bet „tiesiski derīgs"! Savukārt par tiesiski derīgu, kā Kārlis Dišlers skaidro, uzskatāms tas, kas nav pretrunā ar Satversmē iebūvēto vienoto savstarpējā varas atzaru līdzsvara sistēmu - to pašu līdzsvara sistēmu, uz kuru savos spriedumos mums vairākkārt, faktiski daudzkārt, ir norādījusi Satversmes tiesa, pārmetot tajos vai citos gadījumos gan valdībai, gan Saeimai tos vai citus lēmumus.

Bet, kolēģi, kādi Satversmē ir šie tiesiskā līdzsvara mehānismi? Taupot jūsu laiku, minēšu tikai vienu piemēru. Kā tiek ievēlēts Valsts prezidents? Viņu ievēlē ar 51 balsi no simta, bet var ievēlēt arī ar 67 balsīm no simta. Tas nozīmē, ka proporcionālā starpība ir plus 16 balsis. Atcerieties šo skaitli! Te ir šis minimālo kvorumu demokrātiskais un tiesiskais vienādojums, kur ir skaidri parādīts, ka iecelšanai pietiek ar mazāku balsu skaitu nekā atcelšanai.

Kolēģi! Ja jau tā, tad droši vien līdzīgam vienādojumam vajadzētu būt arī Juridiskās komisijas sagatavotajā redakcijā, bet nekā! Te ir cits līdzsvars, lietojot Valsts prezidenta izveidotās Konstitucionālo tiesību komisijas terminoloģiju, - „taisnīgs līdzsvars". Kam taisnīgs? Kāpēc taisnīgs? Un vai vienmēr būs taisnīgs? To neviens nemēģina paskaidrot. Vai taisnīgs Satversmes principu ievērošanas ziņā vai kādā citādā ziņā?

Godājamie kolēģi! Kāds ir šis piedāvātais princips? Šis piedāvātais princips ir šāds: divas trešdaļas no iepriekšējās vēlēšanās piedalījušos skaita. Kā tas izskatās praksē? 9.Saeimas vēlēšanās, kā ļoti pareizi teica konstitucionālo tiesību eksperte Čepānes kundze, piedalījās drusku vairāk par 60 procentiem vēlētāju, un iznāk, ka Saeimu var atlaist divas trešdaļas jeb 40 procenti vēlētāju. Tas nozīmē arī to, ka faktiski 40 procenti vēlētāju var apšaubīt 60 procentu vēlētāju gribu.

Godājamie kolēģi! Manuprāt, šie piemēri liecina, ka Juridiskās komisijas piedāvātajam kvorumam nav nekā kopīga ar tiesisko derīgumu un uz savstarpēja līdzsvara būvētu vienotu sistēmu - tādu, par kādu to… kādu to… tādu, par ko runāja, teiksim, viens no Satversmes tēviem Kārlis Dišlers.

Bet mēs, protams, varam palūkoties uz šo jautājumu arī citādāk: vai Satversme, esošā Satversme, dod atbildi uz jautājumiem par kvorumu? Gribu, kolēģi, teikt, ka Satversmē taču ir atrasta un iestrādāta tiesiska kvoruma formula, kuru, liekas, neviens neapšauba, - un tā ir 50 procenti no visiem balsstiesīgajiem. Gribu teikt, ka LPP/LC frakcija balsos „par" šo formulu, un aicinu to darīt arī citus deputātus. Īpaši tādēļ, ka Juridiskās komisijas piedāvātā formula ir tieši atkarīga no vēlētāju līdzdalības vēlēšanās. Piemēram, pie aktivitātes, kāda bija vēlētājiem, vēlot 5.Saeimu, kā jau minēja Inese Šlesere, Juridiskās komisijas piedāvātais kvorums - divas trešdaļas… šis slieksnis būtu par 123 556 cilvēkiem augstāks nekā Satversmē esošais slieksnis - 50 procenti jeb puse no visiem balsstiesīgajiem.

Godājamie kolēģi! Satversme taču nosaka, ka saskaņā ar tās 8.pantu suverēnam - tautai - ir tiesības un ka suverēns - tauta - ir visi balsstiesīgie, arī tie, kuri neaiziet uz vēlēšanām. Politiski savu gribu viņi izsaka šā vai tā - gan piedaloties vēlēšanās, gan nepiedaloties vēlēšanās.

Kolēģi! Es ceru, ka Satversmes grozījumus mēs taču nerakstām konkrētam gadījumam vai konkrētai politiskai konjunktūrai, vai tāpēc, ka, teiksim, Valsts prezidents ir licis līdz 31. datumam kaut ko pieņemt, bet gan droši vien tāpēc, ka mēs gribam, lai grozījumi universāli kalpotu nepārtraukti ilgu laiku.

Godājamie kolēģi! Satversmē esošais lēmumu pieņemšanas kvorums ar atskaites punktu - visi balsstiesīgie - ir tikai viens, un tas ir 79.panta pirmajā daļā noteiktais (citēju): „Tautas nobalsošanai nodotais Satversmes pārgrozījums ir pieņemts, ja tam piekrīt vismaz puse no visiem balsstiesīgajiem."

Aicinu balsot „par" šīs normas attiecināšanu arī uz tautas tiesībām atsaukt Saeimu. *(No zāles dep. K.Leiškalns: „Esmu tavā pusē!")*

Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātei Ilmai Čepānei, otro reizi.

I.Čepāne (partijas „Pilsoniskā Savienība" frakcija).

Godātā Šleseres kundze! Godātais Bērziņa kungs un pārējie Latvijas Pirmās partijas un „Latvijas Ceļa" kolēģi! Es tiešām nezinu, kas jums tās runas ir sarakstījis! Bet, runājot par Satversmes tēviem, es gribētu pateikt, lai jūs paskatāties Dišlera publikāciju 1927.gadā „Tieslietu Ministrijas Vēstneša" 5.numurā. Un jūs atradīsiet tur rakstu „Saeimas atlaišana pirms leģislatūras perioda beigām", un jūs atradīsiet, ka Dišlers 10.[1] pantā tātad ir iesniedzis Satversmē jau projektu, kur paredzējis šādus noteikumus. Un tie nepavisam nav tādi, par ko jūs runājat. Viņš runāja par citām nobalsošanām, proti, viņš pasaka, ka Saeimas atlaišanu pirms trīs gadu notecēšanas var ierosināt vai nu Valsts prezidents, vai arī viena desmitā daļa no vēlētājiem. Un pēc tam otra šī… tātad šī koncepcija ir tāda, ka pēc tam ir izdarāma nobalsošana Satversmes 48.panta noteiktajā kārtībā.

Un vēl otra lieta, ko es gribētu pateikt. Mēs nevaram atraut šo tautas nobalsošanu no vispār Satversmē noteiktām pirmstermiņa Saeimas vēlēšanām. Protams, ja mēs skatāmies, tad redzam, ka citās valstīs varbūt nav tik izplatīta prakse, ka tautai tiek dotas šādas tiesības, bet citās valstīs šis mehānisms darbojas. Mūsu valstī pēc neatkarības pasludināšanas mēs esam nodzīvojuši 20 gadus, un mums ir vislabākās un visstabilākās Saeimas visā Eiropā. Jūs saprotiet, ka šajā ziņā tas nav labi, un, ja jūs noteiksiet tik ļoti augstu kvorumu, tieši tad jūs tautai varat radīt šo bezcerību, un tauta vairs nepiedalīsies politiskos procesos, jo jebkurā sabiedrībā ir tādi cilvēki, kuriem ir pilnīgi vienaldzīga piedalīšanās politiskajos procesos.

Paldies. Tā bija piebilde par Satversmes tēviem.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam.

Vai komisijas vārdā deputāte Muižniece vēlas ko piebilst? *(No zāles: „Balsot!")*

V.Muižniece. Godātie kolēģi! Es esmu pateicīga par to, ka par tik svarīgu jautājumu kā Satversmes grozījumi mēs debatējam. Tomēr man jāsaka, ka es nekādi nevaru piekrist Bērziņa kunga izteiktajiem pārmetumiem Juridiskajai komisijai, jo, kā es jūs jau informēju pirmā lasījuma laikā, Juridiskā komisija, sagatavojot šos grozījumus, ir veltījusi ļoti lielu laiku diskusijām. Ir veltījusi daudz laika konsultācijām ar tiesību zinātājiem. Ir ļoti rūpīgi vērtējusi, kā vislabāk veidot šo projektu tā, lai tiktu atrasts kompromiss starp ļoti atšķirīgiem viedokļiem. Un atšķirīgi viedokļi ir bijuši gan deputātiem, partijām, gan dažādām sabiedrības grupām. Un mēs esam panākuši tādu kompromisu, kuru Juridiskā komisija ir atzinusi par atbilstošu Satversmes 1.pantam, un ne tikai Juridiskā komisija, bet arī vesela virkne konstitucionālo tiesību speciālistu šeit nesaskata nekādas pretrunas ar Satversmes 1.pantu. Šaubas par to savulaik bijušas, tieši tādēļ debates bija tik pamatīgas.

Vēlos arī atgādināt, ka, veidojot likumprojektu otrajam lasījumam, to gatavojot, Juridiskā komisija aicināja diskusijā iesaistīties arī akadēmiskos mācībspēkus. Un uz mūsu aicinājumu atsaucās viens no lielākajiem Saeimas kritizētājiem, viens no lielākajiem deputātu darbības vērtētājiem, proti, bijušais Satversmes tiesas priekšsēdētājs Aivars Endziņš, kurš piedalījās komisijas sēdē, kad mēs gatavojām šo likumprojektu otrajam lasījumam, un atzina, ka Saeimas Juridiskās komisijas veidotais projekts ir patiešām apliecinājums parlamentārismam - īstam, tādam, kādam tam jābūt, kura rezultātā rodas kompromisa redakcija. Ka tā visiem patīk, tā nebūs nekad. Bet tajā pašā laikā es vēlos teikt, ka arī tiesību teorijā daudzo gadu garumā ir

nākušas klāt jaunas atziņas un arī tiesības nav nekas sastindzis. Tas ir process, kas attīstās. Un atsaukšanās tikai un vienīgi uz tām atziņām, kas nākušas no pagājušā gadsimta sākuma, varbūt arī nav tas pats pareizākais ceļš.

Es vēlos jūs aicināt atbalstīt komisijas viedokli.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Lūdzu zvanu! Balsosim par 1. - Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas priekšlikumu! Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 11, pret - 67, atturas - 9. Priekšlikums nav atbalstīts.

Godātie kolēģi! Saskaņā ar pulksteni mums vajadzētu iet pārtraukumā, bet Saeimas Prezidijs ir saņēmis ierosinājumu - **turpināt sēdi bez pārtraukuma līdz tam brīdim, līdz ir izskatīts likumprojekts „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē" otrajā lasījumā**. Vai deputātiem ir iebildumi? *(No zāles: „Jā! Nav! Balsot!")* Ja deputātiem ir iebildumi, tādā gadījumā mums nepieciešams… *(No zāles dep. J.Dobelis: „Balsot!")* Es nesaprotu, vai kāds uzstāj uz balsojumu? *(No zāles dep. J.Dobelis: „Nē, es neiebilstu!")* Deputāt Dobeli, nenodarbojieties, lūdzu, ar parlamentāru huligānismu!

Vai kāds uzstāj uz balsojumu? Neuzstāj. Turpinām bez pārtraukuma, līdz ir izskatīts likumprojekts „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē" otrajā lasījumā.

Turpinām ar 2.priekšlikumu.

V.Muižniece. Paldies.

2.priekšlikumu par Satversmes 14.panta redakciju ir iesniegusi partijas „Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" frakcija. Arī šo priekšlikumu Juridiskā komisija neatbalstīja. Un es vēlreiz vēlos atgādināt, ka mēs šeit neredzam jaunas idejas. Šīs ir idejas, kas tika izvērtētas jau pirms pirmā lasījuma un noraidītas. Līdz ar to arī Juridiskā komisija, iepazīstoties ar priekšlikumu, to nav atbalstījusi. *(No zāles: „Balsot!")*

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Balsosim par 2. - partijas „Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" frakcijas priekšlikumu! Lūdzu balsošanas režīmu!

Lūdzu rezultātu! Par - 6, pret - 50, atturas - 32. Priekšlikums nav atbalstīts.

V.Muižniece. Paldies.

3.priekšlikums - par Satversmes 49.pantu. To ir iesniegusi Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcija. Juridiskā komisija ir rūpīgi to izvērtējusi un atzinusi, ka šis priekšlikums nav atbalstāms.

Sēdes vadītājs. Sākam debates.

Vārds debatēs deputātam Andrim Bērziņam - Latvijas Pirmā partija un „Latvijas Ceļš".

A.Bērziņš (LPP/LC frakcija).

Godātais Prezidij, godātie kolēģi! Mūsu priekšlikums faktiski pauž rūpes par valsti. Par to, lai gan likumdošanas vara, gan izpildvara varētu normāli strādāt. Par to, lai būtu līdzsvars starp varas zariem un nebūtu iespējama tāda situācija, ka kaut kādu apstākļu dēļ valsts vara var tikt paralizēta.

Godājamie kolēģi! Skatoties esošo redakciju, redakciju, ar kuru nāk klajā Juridiskā komisija, mums ir bažas, ka tīri teorētiski šāda situācija varētu rasties. Tā varētu rasties divu iemeslu dēļ.

Pirmām kārtām, kolēģi, tagad iekļaujot Satversmē tautas tiesības atsaukt Saeimu, mēs skaidri un gaiši nenorādām, kuram tādā gadījumā, ja Saeima tiek atsaukta pēc tautas ierosinājuma, ir šīs tiesības noteikt Saeimas darba kārtību un to, kādā ritmā Saeima strādās. Var pieņemt, ka tas notiek tieši tādā pašā kārtībā, kāda ir noteikta gadījumā, ja Valsts prezidents atsauc Saeimu.

Godājamie kolēģi! Bet ir otra situācija. Jūs ļoti labi atceraties, ka aptuveni pirms gada mēs izņēmām no Satversmes laukā 81.pantu. Tas bija pants, ar kuru gadījumā, ja radās problēmas - objektīvas, subjektīvas vai kādas citas problēmas, izpildvara varēja turpināt risināt valsts attīstības jautājumus. Šobrīd 81.panta nav, un tīri teorētiski, kolēģi, var rasties tāda situācija, ka, piemēram, prezidents nevēlas sasaukt Saeimas sēdi un neizsludina nekādu Saeimas darba kārtību. Līdz ar to valsts vara kļūst paralizēta un Satversme nesaka neko citu, kā būtu jārīkojas un kā var rīkoties, lai faktiski valstī varētu notikt lietu virzība uz priekšu.

Godājamie kolēģi! Tieši tādēļ mēs piedāvājam konkrētu redakciju, ka Valsts prezidents ir tiesīgs neizsludināt Saeimas pieņemtos lēmumus, bet Saeima pēc savas būtības turpina strādāt tādā pašā ritmā, kādā tā strādājusi arī tajos gadījumos, kad vai nu tauta, vai Valsts prezidents ierosina Saeimas pirmstermiņa atlaišanu.

Aicinu arī balsot par šo mūsu priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Vārds debatēs deputātam Aigaram Štokenbergam.

A.Štokenbergs (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Godātais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Dāmas un kungi! Kāda ir 3.priekšlikuma būtība?

3.priekšlikuma būtība, kuru es aicinu neatbalstīt, ir tāda, ka... nu tā ir iepīta tajos teikumos, ka valsts... ka Saeima turpinātu savu darbu, bet tai nebūtu iespēju lemt par prezidenta atlaišanu. Redzat, tas nav nekāds jaunināj ums, jo pašreizējā Satversmes redakcija, tajā skaitā tā, kas ir pieņemta pirmajā lasījumā, paredz to, ka atlaistas Saeimas darba kārtību nosaka Valsts prezidents. Ir pilnīgi skaidrs, ka Valsts prezidents noteikti šajā darba kārtībā neiekļautu jautājumu par sevis atlaišanu. Līdz ar to tā ir, nu... tāda jocīga fikcija, kas piedāvāta šajā 3.priekšlikumā.

Bet tur ir viens cits teikums, kas padara šo priekšlikumu pilnīgi nederīgu. Tiek noteikts, ka nākamā Saeima būtu spiesta pieņemt vienā lasījumā tos likumprojektus, kurus nav pieņēmusi iepriekšējā Saeima līdz galam, jo prezidents tos nav izsludinājis. Starp citu, prezidentam tā kā tā ir tiesības neizsludināt likumprojektu. Arī tas jau šobrīd Satversmē ir pateikts.

Ņemot vērā šos divus juridiskos absurdus, kas ielikti tajā 3.priekšlikumā, es ilgi domāju, kāda tad ir šī 3.priekšlikuma jēga. Manuprāt, vienīgā jēga, kuru es varu saskatīt, ir tāda, ka LPP/LC frakcija tāpat kā PCTVL frakcija, sniedzot šos priekšlikumus, acīmredzot grib padarīt vienu labu un derīgu darbu. Jo, ja dēļ šo priekšlikumu noraidīšanas Saeima nepieņems Satversmes grozījumus otrajā lasījumā, tad šī Saeima vienkārši tiks atlaista.

Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam.

Vai komisijas vārdā deputāte Muižniece vēlas ko piebilst?

V.Muižniece. Godātie kolēģi! Juridiskā komisija katru priekšlikumu vērtē ļoti rūpīgi, un man jāsaka, ka nav taisnība priekšlikumu iesniedzējiem, kuri saka, ka nav atrisinātas daudzas problēmas. Tā redakcija, kuru Juridiskā komisija radījusi 49.pantam, atrisina visus būtiskākos jautājumus, turklāt ir rūpīgi saskaņota ar to valodu, kāda ir Satversmē, un arī ar pārējiem Satversmes pantiem, neradot šeit nekādu disonansi vai nenokārtotas lietas.

Savukārt priekšlikums, kas ir iesniegts no Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas, rada jaunus un ne visai saprotamus mehānismus, kas sasaista vienu Saeimu ar otru, ar darbiem, kuri, iespējams, nākošajai Saeimai nav pieņemami, ja jau iepriekšējā Saeima ir atlaista.

Un jāsaka, ka ir ļoti svarīgi katru piedāvājumu rūpīgi izlasīt. Domājot par iesniegtajiem priekšlikumiem, man radās iespaids, ka piedāvātais projekts varbūt arī nav bijis pietiekami rūpīgi izlasīts vai, ja ir bijis izlasīts, nav saprasts.

Un tādēļ tad, kad mēs gatavosim priekšlikumus trešajam lasījumam, esiet, kolēģi, ļoti rūpīgi, izlasiet, pārdomājiet un tikai tad sniedziet priekšlikumus, ja patiešām redzat, ka šeit ir kādas vēl precizējamas vai nenokārtotas lietas.

Aicinu neatbalstīt 3.priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Lūdzu zvanu! Balsosim par 3. - Latvijas Pirmās partijas un partijas „Latvijas Ceļš" frakcijas priekšlikumu!

Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 9, pret - 76, atturas - 2.

Priekšlikums nav atbalstīts.

V.Muižniece. Paldies.

4. un pēdējais ir deputāta Buzajeva iesniegtais priekšlikums, kas attiecas uz pārejas formulu. Tātad gribu vērst jūsu uzmanību uz to, ka piedāvātajā projektā komisija uzskatīja par nepieciešamu norādīt, ka šis likums stājas spēkā ar 10.Saeimas sanākšanu. Savukārt deputāts Buzajevs vēlas ierosināt, lai likums stātos spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas. Šis ierosinājums neatbilst principam, ka Saeima, pieņemot lēmumus par Saeimas darbību un tās normas, kas attiecas konkrēti uz Saeimas darbībām, nelemj par sevi, bet pieņem likumu, kas darbosies principiāli, jau sākot ar nākošās Saeimas sanākšanu. Tā ir lieta, ko ir svarīgi pieņemt, un vēl vēlos jums atgādināt, ka savulaik - pavisam nesen Tautas partijas iesniegtais projekts, kas paredzēja ātri un bez referenduma risināt Saeimas atlaišanas jautājumu, tika noraidīts tieši tā apstākļa dēļ, ka attiecās jau uz šo Saeimu. Nu tad, lūdzu, būsim konsekventi!

Sēdes vadītājs. Paldies.

Sākam debates. Vārds debatēs deputātam Vladimiram Buzajevam.

V.Buzajevs (PCTVL frakcija).

Atbilst… Atbilst principam, cienījamā Muižnieces kundze! Mēs samazinājām paši sev algu, un nekas, neviens vārds pretī netika teikts. Un es atgādināšu, ka prezidenta likumprojektā, kas mums tika nodots, piedraudot atlaist Saeimu, nekādu pārejas noteikumu nebija. Proti, prezidenta likumprojekts attiecas tieši uz šo Saeimu. Tieši tādēļ Juridiskā komisija to bija iesaldējusi un sāk izgudrot pati savu divriteni.

Tautas partijas likumprojekts, kas paredz Saeimas pašatlaišanos, arī bija attiecināts uz šā sasaukuma deputātiem.

Dāmas un kungi! Cienījamie radioklausītāji un preses pārstāvji! Man gribas nodemonstrēt jums interesantu paradoksu. Šobrīd Saeimu sastāda astoņu frakciju pārstāvji un divi deputāti no vienas partijas. „Jaunais laiks", „Pilsoniskā Savienība", „Sabiedrība citai politikai", „Saskaņas Centrs" un PCTVL daudzkārt griezušies pie Zatlera kunga ar lūgumu atlaist Saeimu. Tautas partija, kā jau bija minēts, izvirzīja savu likumprojektu, un par to bija balsojuši daži ZZS frakcijas deputāti, piemēram, Saeimas priekšsēdētājs.

Tātad pret pašreizējās Saeimas atlaišanu konsekventi bija uzstājušās tikai LPP/LC un TB/LNNK frakcijas, kuras kopumā sastāv no 15 deputātiem. Liekas, ka par manu priekšlikumu nobalsos 85 deputāti no 100. Diemžēl, cienījamie radioklausītāji un preses pārstāvji, balsošanas rezultāts būs pavisam citādāks. Varētu jautāt: kādēļ tā? Vai tad 10 tūkstoši lietussargu revolūcijas dalībnieku Doma laukumā un 600 tūkstoši 2.augusta referenduma dalībnieku nebija no mums to pieprasījuši? Vai tad lozungs par tūlītēju Saeimas atlaišanu nebija tas, zem kura divi bezatbildīgi politiķi bija pulcinājuši pūli tajā pašā Doma laukumā, virzot šo pūli graut monumentālo, pēc renesanses laikmeta Florences piļu parauga būvēto ēku, kas 19.gadsimtā tika celta Vidzemes muižniecības sapulcēm?

Kas tad ir mainījies? Tikai tas, ka daži desmiti deputātu no opozīcijas pārvietojušies uz pozīciju. Tika sastādīta Dombrovska nacionālā glābšanas valdība. Vai jūs zināt,

kāds bija pirmais jautājums, kas tika izskatīts šīs valdības, kas nāca pie varas dziļas ekonomiskās krīzes laikā, pirmajā sēdē? Pareizi! Latviešu valodas nostiprināšanas programma. Ikviens krievs, to uzzinādams, uzreiz konstatēja, ka vienus idiotus nomainīja pret citiem - tādiem pašiem. Bet kāds bija pirmais lēmums, kuru vēl pirms valdības apstiprināšanas pieņēma valdošā koalīcija? Vai atceraties? Atcelt pensiju indeksāciju 200 tūkstošiem cilvēku, atņemot tiem 11 miljonus latu. Starp citu, šī summa ir niecīga salīdzinājumā ar vispārējiem budžeta izdevumiem…

Sēdes vadītājs. Es atvainojos, Buzajeva kungs! Lūdzu, runājiet par priekšlikumu un nevis par pensiju izmaiņām.

V.Buzajevs. Arguments, arguments manam priekšlikumam. Un indeksācija nevar spēlēt būtisku lomu lielā budžeta deficīta apstākļos.

Droši vien šo ideju Dombrovska kungam pasvieda kāds ierēdnis no Labklājības ministrijas, kam uznāca slinkums…

Sēdes vadītājs. Buzajeva kungs, ja jūs nerunāsiet par savu priekšlikumu, es jūs izraidīšu no… noraidīšu no tribīnes!

V.Buzajevs. Jā, es turpināšu tikai par tēmu. Jūs vēl joprojām esat pārliecināti, ka Saeima, kas apstiprināja Dombrovska valdību, ir labāka par Saeimu, kas bija apstiprinājusi Kalvīša valdību?

Piedāvāju atbalstīt manu priekšlikumu - pēdējā lietussargu revolūcijas cīnītāja priekšlikumu - un balsot „par”.

Sēdes vadītājs. Vārds debatēs deputātam Jurim Dobelim.

J.Dobelis (TB/LNNK frakcija).

Cienītie kolēģi! Mans jautājums Nr.1 ir šāds: vai šīs gudrās diskusijas, kas te šodien ir, būtu, ja nebūtu tautas varoņu rīcības 13.janvārī? Ja nebūtu izdauzīti šādi tādi logi un nebūtu iztīrīts dzērienu veikals, vai šeit visi tie runātāji tā runātu šodien?

Kāpēc es ar to iesāku? Tāpēc, ka viena grābstīšanās gar Satversmi jocīgāka par otru. Diemžēl! Tas nedara godu Saeimai. Kā tad gāja ar 81.pantu, man varbūt jums atgādināt, kas notika? Valdība riebīga…

Sēdes vadītājs. Dobeļa kungs, bet es arī jūs lūgtu tomēr runāt par 4. - deputāta Buzajeva priekšlikumu. Un priekšlikums skan tā: „Likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas.”

J.Dobelis. Nu kas tad tas par priekšlikumu? *(Zālē smiekli.)*

Sēdes vadītājs. Es atvainojos. Pirmkārt, jūs pārkāpjat Ētikas kodeksu, otrkārt, lūdzu, runājiet par priekšlikumu.

J.Dobelis. Labi, priekšsēdētāja kungs! Tādā gadījumā mana atbilde ir šāda: par tādu priekšlikumu runāt vispār nav vērts. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītājs. Vārds debatēs deputātam… Nē, nav neviens debatēs vairs pieteicies. Debates beidzam.

Komisijas vārdā deputāte Muižniece vēlas ko teikt? Nevēlas. Lūdzu zvanu! Balsosim par 4. - deputāta Buzajeva priekšlikumu!

Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 5, pret - 81, atturas - 1.

Priekšlikums nav atbalstīts.

V.Muižniece. Paldies, godātie kolēģi!

Līdz ar to visi priekšlikumi ir izskatīti. Aicinu jūs atbalstīt likumprojektu otrajā lasījumā.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Lūdzu zvanu! Balsosim par likumprojektu „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē" otrajā lasījumā!

Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 87, pret - 2, atturas - 1. Likumprojekts otrajā lasījumā pieņemts.

Lūdzu noteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu trešajam lasījumam.

V.Muižniece. Godātie kolēģi! Es pateicos par pārliecinošo atbalstu Juridiskās komisijas veiktajam darbam. Priekšlikumu iesniegšana - līdz 31.martam.

Sēdes vadītājs. Deputāti neiebilst.